

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 110/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. apríla 2012 predbežne prerokoval sťažnosť A. O., Canada, zastúpenej advokátkou JUDr. I. L., B., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5 Co 93/09-154 z 31. januára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. O. **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. apríla 2012 doručená sťažnosť A. O. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 93/09-154 z 31. januára 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä:

«Rozsudkom Obvodného súdu Bratislava 2, č. 10 C 112/93-33 v právnej veci navrhovateľa: L. O. proti odporcovi 1.: P., š. p., odporcovi 2.: T., a. s., odporcovi 3.: M. B., odporcovi 4: O. B. o vydanie veci zo dňa 10. 10. 1994 bol návrh navrhovateľa zamietnutý. (...)

Voči rozsudku sa navrhovateľ, v tom čase zastúpený advokátom JUDr. A. B., odvolal v zákonom stanovenej lehote. (...)

Navrhovateľ L. O., môj otec zomrel dňa 25. 06. 2003. (...)

Odvolačný súd uznesením sp. zn. 5Co 154/2008-96 zo dňa 30. 09. 2008 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. (...)

Proti uzneseniu podal právny nástupca 1. navrhovateľa dňa 30. 12. 2008 dovolanie. (...) Dovolanie prejednal Najvyšší súd Slovenskej republiky dňa 3. 3. 2009 a uznesením rozhodol tak, že uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. 09. 2008 sp. zn. 5 Co 154/2008 zrušil a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. (...)

Po vrátení veci Krajskému súdu v Bratislave, tento ako odvolačný súd v danej veci vytýčil dňa 21. 06. 2011, ktoré však z procesných dôvodov bolo odročené na neurčito. (...)

Ďalšie pojednávanie vytýčené nebolo a bez skončenia dokazovania Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo dňa 31. 01. 2012, sp. zn. 5Co 93/09-154 rozhodol tak, že ako odvolačný súd pripustil späťvzatie návrhu voči odporcom 2. a 3., rozsudok súdu prvého stupňa voči nim zrušil a konanie zastavil.

Vo vzťahu k ostatným odporcom napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. (...) Sťažovateľka sa domnieva, že tým, že jej nebola daná možnosť sa vyjadriť, bola jej odňatá možnosť konať pred súdom.

Odňatie možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok (OSP) dáva za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov, t. j. právo podávať opravné prostriedky, zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom a pod. Musí ísť o znemožnenie realizácie konkrétnych procesných práv, ktoré by inak účastník mohol pred súdom uplatniť a z ktorých bol v dôsledku nesprávneho postupu súdu vylúčený.

O vadu v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) OSP ide pritom aj vtedy, ak išlo o postup nesprávny (uvažované z hľadiska zachovania postupu súdu určeného zákonom alebo

d'alšími všeobecne záväznými právnymi predpismi) a ak sa postup súdu prejavil v priebehu konania a tiež pri rozhodovaní.

V tomto prípade ide o odňatie možnosti konať pred súdom najmä tým, že odvolací súd rozhodol napriek tomu, že nemal dostatočné množstvo dôkazov, aby potvrdil alebo zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, keďže vytýčil pojednávanie na deň 21. 06. 2011.

Súd v stanovený deň pojednával, a to aj napriek tomu, že konania sa zúčastnila iba právna zástupkyňa navrhovateľa 1).

Sťažovateľka - navrhovateľka 5) - sa vzhľadom na krátkosť času nemohla osobne pojednávania zúčastniť a v tom čase neudelila žiadnej osobe ani plnú moc. Z dostupných informácií sa však dozvedela, že konanie bolo prerušené na neurčito. Žiadne relevantné vyjadrenia alebo návrhy zo strany odporcov jej neboli zaslané alebo doručené.

V rámci konania súdu prvého stupňa neprebehlo žiadne riadne dokazovanie a súd dokazovanie ani neukončil (súčasný znenie § 120 ods. 4 OSP v čase rozhodovania prvostupňového súdu nebolo účinné), a preto je zrejmé, že ďalšie dokazovanie mohlo prebiehať aj na odvolacom súde. Odvolací súd toto aj predpokladal, keďže účastníkov konania predvolal na pojednávanie.

Je teda zrejmé, že sťažovateľka sa nemohla vyjadriť k vyjadreniu odporcu 3), keďže toto jej ani nebolo doručené, čím súd porušil jej ústavné práva podľa Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. (...)

Bez toho, aby odvolací súd disponoval vyjadreniami navrhovateľov a prebehlo ďalšie dokazovanie, bez ďalšieho pojednávania (a to aj napriek tomu, že bolo odročené na neurčito) vo veci rozhodol, čím teda odňal účastníkom možnosť konať pred súdom.

Sťažovateľka sa domnieva, že tak prvostupňový súd, ale najmä odvolací súd neskúmal ďalšie okolnosti, o ktoré sa navrhovateľ opieral, a ktoré mohli mať vplyv na skutočný stav veci, a to aj napriek tomu, že v zmysle § 120 OSP platného a účinného v čase vynesenia prvostupňového rozsudku mal súd tzv. dôkaznú povinnosť i zodpovednosť za zistenie skutočného stavu veci.

Keďže neprebehlo dokazovanie ani na odvolacom súde, výsledok sporu môže byť významne ovplyvnený skutočnosťami, ktorými sa však súd doteraz vôbec nezaoberal.

Ako bolo uvedené, keďže dokazovanie nebolo ukončené, v konaní sa ani nemohlo preukázať, či boli splnené všetky povinnosti, ktoré mal oprávnený splniť. Odvolací súd sa

však uspokojil iba s dokladmi, ktoré boli do spisu založené do 31. 01. 2012 tým, že nezisťoval, či účastníci konania majú prípadné ďalšie relevantné dôkazy.

Odvolaací súd všetky tieto uvedené skutočnosti nevzal na zreteľ, a tým konanie zaťažil uvedenou procesnou vadou.

Do dnešného dňa sa tak prvostupňový súd, ale najmä odvolací súd, nevysporiadal s povinnosťou súdu i za pomoci evidenčných pomôcok (registrov) rekonštruovať obsah žaloby (čas podania, účastníci, predmet), tak ako to konštatoval Najvyšší súd SR v uznesení sp. zn. 4 Cdo 33/2009 zo dňa 03. 03. 2009, ako aj s nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 120/08-64 zo dňa 01. 4. 2009 v tejto veci, a ktorým Ústavný súd SR konštatoval, že „spis je vedený neprehľadne, listiny v súdnom spise sú poprehadzované, aj keď jednotlivé strany sú číslované, predsa nie sú založené v chronologickom slede tak, ako vznikli podľa svojho dátumu, kedy boli doručené okresnému súdu alebo kedy ich okresný súd vyhotovil“. (...) Keďže v spise sa nenachádza ani pôvodný návrh - pôvodná žaloba adresovaná Okresnému súdu Bratislava IV, máme za to, že za účelom odstránenia tejto procesnej vady je potrebné vykonať rekonštrukciu spisu.

Pre úplnosť zároveň udávam, že podaním zo dňa 05. 03. 2012 bolo na Najvyšší súd SR podané dovolanie podľa ust. § 237 písm. f) OSP, pričom toto nebolo do dnešného rozhodnuté.

Vzhľadom na uvedené preto navrhujem, aby Ústavný súd SR:

1) podľa § 25 ods. 1 a nasl. zákona o ústavnom súde návrh predbežne prerokoval a prijal uznesenie, ktorým návrh na ďalšie konanie prijíma,

2) podľa § 56 ods. 3 písm. b) a § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 151 ods. 1 O. s. p. vyhlásil tento nález

a) Krajský súd v Bratislave postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 93/09-154 o vydanie veci porušil základné právo A. O. na prerokovanie veci na nezávislom a nestrannom súde zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo verejne sa vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

b) Ústavný súd Slovenskej republiky vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

c/ Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť A. O. trovy právneho zastúpenia na účet jej právnej zástupkyňi JUDr. I. L., B. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Na rozhodnutie o podanej sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

Zo samotnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie, keďže uvádza: „Pre úplnosť zároveň udávam, že podaním zo dňa

05. 03. 2012 bolo na Najvyšší súd SR podané dovolanie podľa ust. § 237 písm. f) OSP, pričom toto nebolo do dnešného rozhodnuté.“

Vzhľadom na uvedené skutočnosti možno uzavrieť, že v súčasnom štádiu právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky má Najvyšší súd Slovenskej republiky v rámci dovolacieho konania. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Ústavné súdnictvo a právomoc ústavného súdu sú vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, v ktorých protiústavnosť nemožno napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem (Občiansky súdny poriadok). Ide o jeden zo základných princípov, ktoré ovládajú konanie pred ústavným súdom, a to o princíp subsidiarity. Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09, II. ÚS 196/2010), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej ústavnej sťažnosti je táto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní. Pritom lehota na podanie ústavnej sťažnosti bude považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu (porovnaj k tomu aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 8. novembra 2007 vo veci *Soffer v. Česká republika*, sťažnosť č. 31419/04, alebo rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci *Zvolský a Zvolská v. Česká republika*, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2012